

val a nepřilíš kriticky komentoval nepochybně extravagantní názory „pražských Rusů“. Na druhé straně však se zřejmou sympatií přijímá Sériotovo stanovisko, že na rozdíl od – nyní v Rusku převládajícího – kulturního relativismu, který usiluje o to, aby proměnil ruskou vědu ve fenomén, který je bytostně a hlubinně odlišný od jiných, je nutno prokázat, že ruská lingvistika – a nejen ona – žádnou osobitostí nedisponuje, protože má tytéž kořeny jako věda západní. Představa, že Rusko (s jeho mentalitou, vědou, kulturou a ideologiemi) je „uzavřený historicko-kulturní typ“ (ve smyslu Danilevského teze z 19. století), je samozřejmě mýtus. Ale s mýty se bojuje nesmírně těžko. Sériotův zápas, založený na dokonalé znalosti autentického materiálu, nás mimo jiné upozorňuje na to, co bychom také mohli a měli dělat tady, ve středu Evropy – stačí zajít do Slovanské knihovny. Sériot v ní totiž zcela nepochybně byl.

pet

Miroslav Marcelli, Miroslav Petříček:

Dublety

Bratislava, Kaligram 2002, 285 s.

V letech 1997–2001 vycházely ve slovenském časopise SOS texty dvou autorů, intelektuálně nepochybně spřízněných, ale přece jen oddělených prostorem, zčásti ale také jakýmsi specifickým kulturním „backgroundem“ (nic si nenamlouvejme o české a slovenské mentální, či dokonce kulturní identitě – není jí a nikdy nebylo), nemluvě o odlišnosti vkusu. Ten sehrál v tomto souboru knižně vydaných textů roli zásadní: oba autoři, nezávisle na sobě a „nesmluvení“, psali úvahu na totéž téma – tedy o téže knize, tomtéž filmu, tomtéž malíři. Jde téměř výhradně o texty soudobé, moderní a „postmoderní“, většinou pak o literaturu zvanou „krásná“ a filozofii. Výsledek je obdivuhodný – přiznám, že až na druhé čtení. Nejprve jsem měl pocit jakési nedotaženosti, improvizace, místy až jakési pózovitě „chtěnosti“. Omyl! Jen pozorným čtením doceníme hloubku za-

ujetí a šíři znalostí (tématu a jeho kontextů), ať již se jedná o hru Thomase Bernharda (kterou jsme mohli vidět i v pražské inscenaci) *Wittgensteinův synovec* nebo o *Strukturální antropologii* Clauda Lévi-Strausse. Autoři se volně pohybují ve světě divadla i literatury, filozofie a žel jen výjimečně sociologie (což pravda není jejich chyba ani vina): přibližují i vzdalují nám některé artefakty tím, že nám ukazují, jak je vidí oni, jakou „verzi světa“ oni sdílejí. Inu, „verze světa“ – kde lépe bychom se o věci poučili než v kratinkých úvahách nad knihou Nelsona Goodmana *Způsobu světatorby*, v této „střízlivé apologii pluralismu“, podle níž „svět není místem, v němž všechno k sobě patří a navzájem se spojuje do jediného celku“ (Adorno: „Celeg je nepravda.“), ale místem neustálého tvoření a proměny. Zde čteme: „Obhajovat umění zejména dnes je čím dále obtížnější. A pro ty, kdo se o umění skutečně zajímají, je to podnik dokonce zbytečný: žádná estetická teorie nedovede předvídat, co všechno se s uměním může stát, jediné, v čem si je do jisté míry jista, je to, čím umění již historicky bylo“ (Petříček). A tak tedy – „stejně jako nás symbolická povaha světa přivedla k tvorbě a jejím funkcím, stejně tak se od časových a místních souvislostí funkce dostáváme k principiálně dočasnému charakteru našich výtvořů. Vystavení starého, deformovaného automobilového blatníku v galerii nebo výkop a zasypání jámy v Central Parku je z tohoto hlediska velmi poučné. Jsou to příspěvky k poznání procesu tvorby našeho světa“ (Marcelli). Autoři „svým“ autorům rozumějí a umějí se „vcítit“ i tam, kde se jiný „nevcítí“: a to je jejich příspěvek k tvorbě našeho kulturního a intelektuálního světa. Od Deleuze a Lyotarda k Woolfové a Pessooovi, od Lasici se Satinským k Delumeauovi. A není v tom ani kousek pózy, ani stín předstíraného vědění. Ptají-li se autoři spolu s Veynem, zda Řekové věřili svým bohům, mohu se nad jejich knihou ptát sám sebe, zda věřím „svému“, tedy současnému umění. Pro sociologa umění by *Dublety* mohly být téměř povinnou četbou, pro tápajícího v postmoderním světě